

Anton Martin

po milosti božji Lavantinski škof

pozdravim vse verne svoje škofije ter Vam vso srečo in blagor
želim.

Drage ovčice Kristusove, preljubi sine in hčere svete matere katolske cerkve! Ravnokar srečno povernil iz Rima, Vas ljubeznivo pozdravim, in pa prav lepo zahvalim za vso vašo ljubézn, ktiro ste mi, popotniku, skazali, seosebno pa za gorečo molitev vašo, z katero ste me krepko podpírali, da sim srečno in mirno hodil po suhem kakor po morji, in me je vodil Angel Gospodovi, da sim spet došel zdrav in vesel k svoji dragi čredi domu. Bodi Bogu hvala in čast!

Kaj ste nam pa prinesli iz svetega Rima novega, kaj nam bote povedali dobrega od našega svetega očeta, papeža Pija IX. me bote vprašali? — Preljubi, videl sim po sveti veliko, slišal še več, pa tudi skusil sim si mnogoterih reči. Imam Vam povédati dosti veseliga, pa tudi lepega izročiti, kar so mi naš ljubeznivi, sveti Oče za Vas naročili, in Vam povedati ukazali. Prehodil sim veliko nemških in švajcarskih krajev, sim se vozil po Francoski zemlji, prejadrl sredozemljsko morje, in sim srečno dospel v sveto mesto Rim, v kojem stoji apostolska stolica svetega Petra, veličastni Sedeš vidnega Poglavarja svete katolske cerkve, prvega in naj višej Namestnika Kristusovega na sveti.

Gledal sim mnogotere imenitne spominke starih in novih časov, videl clo v Vieni na Francoskem Poncija Pilatuža grob; pa le *Eno* me nad vse veselí, da sim obiskal *Središče* svete katolske cerkve, in se očitvidno prepričal, da je *sveta rimsko katolska cerkev edino prava cerkev živega Boga, steber in terdnost resnice*, kakor jo sv. Pavl imenuje (I. Tim. 3, 15.). Živo sim se prepričal, kako je le *ena prava edino zveličayna cerkva, kakor je en sam Bog, ena vëra, en kerst, en Gospod in Oče vsih*, (Ef. 4, 5—6) da je le eno pravo kraljestvo božje, ena prava hiša živega Boga: *sveta rimsko katolska cerkva, katero je Kristus na terdno skalo pozidal, in ji izročil kluče nebeške* (Mat. 16. 18.). Jasno sim videl, da je ravno ta *sveta rimsko katolska cerkva* tista zveličanska barka, brez koje po besedah svetega Jeronima zveličanja ni, ter se v morje večnega pogubljenja potopí, kdor njo nepremišleno in hudovoljno zapustí. Prepričal sim se z svojimi lastnimi očmi, da so rimski Papež pravi nastopnik svetega Petra, kojim je Kristus naročil in oblast dal, *pasti njegove jagneta in ovčice, ter po-*

terditi svoje sobrate, škofe, ktere je sv. Duh postavil vladati cerkev božjo (Djanj. ap. 20, 28), ktero je pridobil s svojo kervjo. Prav lepo in jasno se je pokazala o tem imenitnem rimskem shodi važna resnica, kojo so terdili in učili od nekđaj sveti cerkveni očaki, da kakor je en Bog, eden Kristus, edina cerkev, je tudi *eni stol svetega Petra*, kteriga je postavila beseda Gospodova, (sv. Ciprian), na katerem kakti *na terdni skali*, vso pravovérno katoličanstvo celega sveta stoji (sv. Ciril Aleks). In ravno toti sedež je prava *korenina in studenc* duhovske edinosti (sv. Ciprian); sveta rimska cerkev je ne le *glava*, ampak tudi *mati in učiteljca* vsih drugih cerkvi (Trid. sbor. sej. VII.), ktera je od apostolov vse nauke prave vére prijela, koje so zapečatili z svojo kervjo (Tertulian), od ktere rimske cerkve vse druge pravico svetega občinstva prijemo (sv. Ambrož), kateri smo dolžni vso pokoršino in čast (sv. Ef. sbor). Kdo se tega sedeža loči, ni višej v pravi cerkvi (Sv. Ciprian.). Tukaj sv. Peter v svojih nastopnikih neprenehoma živi in svojo visoko službo opravlja. Rimski Papež so pravi *naslednik svetega Petra*, apostolov vojvoda, pravi *namestnik Kristusovi*, *po-glavar* cele kerš. cerkve, *oče in učitelj* vsih Kristijanov (Florent. sbor.). Ta resnica se je tako očividno pokazala, da nikolj lepši, pa tudi dokazalo vsim, ki so pri zdravi pameti, da je pogosto blebetanje sedajnih krivovercev, ki pravijo: saj je vse edno, ali to, ali uno véro imaš, ali rimskega papeža obrajšaš, ali ne, gola, hudičeva laž.

V Rimi sim videl *pervo stanovališče svetega Petra*, videl *stol*, na katerem je učil, lesen *altar*, na kojem je sveto mešo služil. Obiskal sim podzemeljskô *ječo*, vozo Mamertinsko, v terdo skalo usekano, v koji sta sv. Peter in Pavl uklenjena bila. Gledal sim v skali živi studenc, ktereга je sv. Peter obudil, kerstiti jetničarja in vso njegovo družino. V rokah sim imel in spodobno poljubil *želežne verige* sv. Petra in sv. Pavla, ktire sta sveta apostola nosila, za naše svete vere del uklenjena. Stal sim na *griči*, kder so sv. Petra križali, obiskal kraj, na katerem so sv. Pavla ob glavo djali. Hodil sim po velikanskih razvalinah kervavega *gledališča*, v kojem so neverni Rimljani verne kristjane divji zverini metali, naj bi jih tergala in požerla, kakor sv. Ignacija, škofa in mučenika. Trava raste po črni zemlji, ki je popila veliko jezer keršanskih mučencev prelito kerv. Prehodil sim skrivne *podzemeljske jame*, v ktire so se prvi kristjani, v strahi pred neverniki, prikrivali, pri gorečih svečah sveto mešo služili, besedo božjo poslušali in obhajali posledno večerjo Jezusovo, kakor stare podobe prvih stolet očitno pričajo. Ogledoval sim podzemljne pokope svetih mučencev in prvih kristjanov, ki vidno kažejo po svojih podobah in napisih, kako častito so prvi kristjani svoje rajne pokapali, in jihovi spomín slavno obhajali, kakor je še zdaj pri poštenih in vérnih katoličanih sveta navada. — Klečal sim na grobih sv. Petra in Pavla, sv. Boštjana, sv. Lovrenca, svete Neže, svete Cecilije, in veliko drugih svetih služevnikov in služevnic božjih, ter sim molil tudi za Vas, *naj bi Vaša véra ne opešala*, in ne ugasnila keršanska ljubezn med nami, ktero sta sv. Peter in Pavl učila, za ktero je dalo toliko milijonov mučnikov svoje življenje. Prosil sim, naj bi nam Bog ravno tisto apostolsko vero, naj veči božji dar, čisto ohranil, brez vsake zelí novega in starega krivoverstva, ki ravno zdaj med nas sili, in se po mestih

ugnezditi išče, naj bi ovarval našo škofijo vsih smeti razujzdanega življenja, ktero se med nami kakti dereča povodnj šira, in požira toliko naših mladih ljudi; naj bi varval našo mladino dušne kuge pohujšanja na prošnjo toliko svetih mladenčev in devic, ki v Rimi počivajo, v nebesih pa uživajo veličastni venec svete čistoti in stanovitosti.

Pač je Rim sveto mesto, kjer tako rekoč vsaka stopinja kaže in uči, kako *nebeško kraljestvo silo terpi*, in kako lepo Bog svoje služevnike plačuje, ki mu do konca zvesti ostanejo. Staro malikovavsko, toliko mogočno in grozovito mesto Rim globoko v zemljo pokopano leži, in na njegovih grobljah novo keršansko mesto Rim stoji, na njem se zlati križ sveti, ter kaže veličasto premago keršanstva, nam kaže pravo pot iz zemlje v sveto nebo. Rim je tisto mogočno mesto, ktereга je usmileni Jezus premagal, ne z vojaškim orožjem, temveč s poterplenjem in z nedolžno prelito kervjo, ter nam zapustil v svojih svetnikih slavni izgled, naj bi hodili po njegovih stopinjah. (I. Petr. 2, 21.)

Kakor me je pa v Rimi spomín rajnih časov za božje kraljestvo nadušil, še več me je oživilo slavno *sberališče* toliko pobožnih spoznovavcev naše svete, keršanske, rimsko katoličanske cerkve, ki so na glas vidnega Poglavarja iz vsih krajev katolskega sveta v Rimsko mesto prihiteli. Bilo nas je sbranih nad tri sto škofov, blizo tri tавžent mešnikov, in drugih vernikov neznani broj. Prišli so iz Azije in Afrike, iz Amerike in Australije, od severja in juga Evrope, mnogoterih jezikov in velikoverstnih narodov, pa vsi le enega duha, enega serca, kakor sini in bratje krog svojega ljubega očeta, papeža Pija IX. Veselo smo hvalili njih junaško serčnost in stanovitost za resnico in pravico naše svete cerkve, z ktero nam pravo véro ohranijo, in branijo od Boga dane pravice katoličanstva. Smo jim pa tudi v roko segli in objubili, za sveto katolsko cerkvo živeti in umreti, iti za božje kraljestvo z njimi v železje in smert.

Naj povejo sovražniki naše svete cerkve, kdaj in pa kde so oni obhajali enako slavni in enodušni věrni shod, kakor se je obhajal svete binkoštnе praznike v Rimi, na središči svete katolske cerkve? Toti slovesni shod je prava živa podoba Jezusove cerkve, edine in neomadežane neveste, za ktero je na svoji posledni hoji v terplenje in smert toliko goreče molil, rekoč: „*Sveti Oče! ohrani jih v svojem imeni, da bodo eno, kakor mi, da svet veruje, da si me ti poslal.*“ (Joan. 17, 11—21.) Ta veličastna obhaja očividno dokaže, kako je naša cerkev *edina, sveta, katolska in apostolska*, naša prava skerbna mati, ktero nam je Kristus sporočil, in jo varvati obljubil, rekoč: „*Glejte! jaz sim z vami vse dni do konca svetá*“ (Mat 28, 20.). — Kako srečni smo torej, věrni otroci tolike matere, udje prave, edino zveličanske cerkve Kristusove, kateri je Kristus vse svoje nauke zapustil, vse zakramente izročil, in ji dal ključе nebeške! Naj bi le tudi to svojo srečo prav spoznali, in je ne predali za pešico ječmena, kakor sveto pismo pravi, za kako piškovo časno srečo, za goljufno obljubo zakonskega perstana, ali za kak drugi mak, kar se, žalibog, tudi že med nami zgodi. „*Kaj namreč pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kakošno*

menjo bo človek dal za svojo dušo?“ (Mat. 16, 26.) Kdor pravo vero zgubi, vse zgubi.

Mi sbrani škofje in dušni pastirji smo pa tudi za Vas svetemu očetu papežu Piju IX. obljubo dali, da hočete tudi Vi sveto katolško vero čisto ohraniti, vse njene nauke, zakramente in svete obrede zvesto deržati, za nobeno ceno ne ene pikice svete katolške vere zatajiti, ne zapustiti maternega krila katolške cerkve, ki Nas je skoz sveti kerst prerodila in posvetila, ter nas bo enkrat tudi materno spremila v večno življenje, na srečni Očetovi dom. Za Vas smo obljubili svetemu Očetu, da hočete čuti nad sami sebo, in nad njimi, ki so vaši skerbi izročeni, da ne bo sovražnik semena krivih vër in pohujšanja po naših krajih sejal, kakor se že po naših mestih pripravlja. Obljubil sim naj višemu Namestniku božjemu v vašem imeni, da bote skerbeli, naj bo zala škofija naša svetih čednost lepo cvetela, in rodila dobrih del obilni sad, kakti dragi Gospodovi vinograd, ktereга je nam obdelavati izročil. Za Vas sim svetemu Očetu besedo dal, ter se zanesem, da ne bom na sramoti ostal. *„Samo varujte se, veli Kristus, da Vas kdo ne zapelje!“ (Mat. 24, 14.) Zakaj veliko jih bo prišlo (krivih prerokov) in jih bodo veliko zapeljali. (Mark. 13, 5—6) Ne potegnite za njimi! Pustite jih; slepci so, in pa slepce vodijo, če pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta. (Mat. 15, 14.)*

Kaj so pa rekli sveti Oče, in kaj so nam zročili? me bote vprašali. Ko sva se sama pogovarjala od lepe in prijazne škofije naše, jim je očividno veselja serce igralo. Kedar sim jim pravil, kako so Slovenci dobrega serca, kako radi Bogu služijo, kako poštujejo svojo mater, sveto katolško cerkev, in da med Slovenci krivoverstva še ni, se je pojasnilo jih častito obličje. In ko jim povém, kako jih po otroško ljubite, za njih molite in jim po svoji zmožnosti svoje dare pošiljate, jih je do živega ginilo. Veselilo jih je, da ste mi tako lepo pomagali, preseliti škofovi sedež v vašo sredo, da smo utemelili semenišče za mlade duhovne, naj se pri nas izšolajo, ki bojo med nami delali v Gospodovem vinogradi. Prav močno jim je dopadlo, da imamo šolo tudi za uboge mladenče (dijake), kateri imajo glavo in serce, da jim v duhovski stan pomagamo. V serce jih je veselilo, da imamo bratovšino sv. Leopolda in Marije prečiste device, pomagati misionam v Ameriki in v sredni Afriki, da clo nježna deca detinstva Jezusovega svoje molitvice in peneze ulagajo, naj se šira božje kraljestvo po sveti — da imamo tudi braterno sv. Cirila in Metoda, poverniti razkolnike, staroverce odkrušene, v materno krilo svete kat. cèrkve. Blagoslovili so torej sveti Oče vse stariše in učitelje, vse bratovšine in pobožne naredbe naše škofije, ter so me zagotovili, da jih priserčno veseli, kajti se v naših krajih toliko lepega in dobrega za božjo kraljestvo stori. In ta lepa pohvala svetega očeta Papeža bodi nam novi pogum za vse, kar je dobro in prav, da ne opešamo, dokler nam sije sonce milosti božje.

Poprej ko so nas poslovili in razpustili na vse kraje svetá, so nas sbrali sveti Oče na binkoštni pondelek v svojo dvorano, in nam napravili pravo apostolsko predigo, rekoč: „Veliko veselje občutim, Vas, častitljivi bratje, pri tej slovesnosti poveličanja sedem in dvajset keršanskih vojšakov, ktere smo na binkoštno nedelo v število božjih svetnikov povzdignili, v častitem krogi okolj Nas gledati, Vas, ki se

z Nami v teh hudih časih za hišo božjo vojskujete, in ste Nam v naj večjo tolažbo.— Kakor Nas pa to veseli, ravno tako Nas od druge strani serce boli, zavolj toliko zmot, krivic in hudobij, ki se v sedajnih časih po sveti godijo. Vi sami veste, so djali, kako hudobni ljudje laži in krive nauke med ljudi trosijo, véro kazijo in sveto katolško cerkvo tlačijo. — Naj bi ta dušna kuga se med ljudmi ne razprostirala, mnogo vérnih ne omotila in ne pogubila, povzdignemo v sredi Vašega sbora svoj glas, ter vse te in take nauke, ki so zoper Boga in našo sveto véro, očitno prekličemo, obsodimo in overžemo, kakor je Naša sveta dolžnost. Pa tudi Vam priporočimo in zaterdimo, da varujete svoje vérne ovčice vsih takih zmot in krivih nauk, da se jih ne primejo in jih ne pogubijo. Svarite svoje vérne, da ne čitajo lažnjivih in zapeljivih časnikov (cajting), ki motijo in pačijo proste ljudi. Opominajte svoje vérne, naj ne poslušajo širokoustnikov, ki ljudi šuntajo zoper sveto véro, zoper od Boga ustavleno duhovsko in deželjsko oblast. Skerbite, da se mladenči in deklina v pravi véri dobro podučevajo, in prav po keršansko izredijo. Imajte vso skerb na to, da bojo duhovniki v svetih vednostih dobro podučeni, se v svetih čednostih svetili, kakti luč vérnem ljudem. — Naj Vam serce ne upade v tolikih stiskah, zmotah in hudobijah sedajnih časov, temveč le možko se nosite, ter vzemite v roko, po besedah sv. Pavla (Ef. 6, 16.) škit vére, s katerim zamorete vse ognjene pšice hudobnega duha vgasiti; vzemite čelado zveličanja in meč Duha, kar je božja beseda, da bote zamogli vse napade sovražnikov svete cerkve odbiti in premagati.“

„Dokler pa vse dobro le od Boga pride, molimo neprenehoma, in kličimo v usmilenje božje, naj Oče vse milosti in Bog vse tolažbe po zasluženji Jezusa Kristusa, svojega edino rojenega Sina, svoji sveti cerkvi, pa tudi vsaki pravični deželjski oblasti, svojo desno roko podá, naj sovražnike svoje srečno premaga in v dobro oberne, naj ljubi mir uživa, in šira po sveti božje kraljestvo. — Da pa lehkeje uslišani bomo, so djali, se priporočimo Mariji vselej Devici, brez vsega madeža spočeti, ki je nam usmilena mati, in naj mogočnejša pomočnica bila in bo, pa tudi sv. Jožefu, svetim opostolom Petru in Pavlu, pa onim sedem in dvajset prijateljem božjim, ki so bili ravnokar v število svetnikov pouzdignjeni, naj bi za nas Boga prosili.“ To je bilo zlato zerno pridge papeževe.

Skoncoma svojega slavnega nagovora so nas sveti Oče še enkrat zagotovili, kako močno jih veseli, da smo jih tako mnogoštevilno v tolikih stiskah obiskali, in ravno s tem tako sladko potolažili, ter so se nam in vsim dobrim dušam priserčno zahvalili za molitev in milodare, z kterimi jim tako ljubeznivo pomagamo. Naročili so nam, da kakor hitro se k Vam povernemo, naj Vam povemo in naznanimo, da se Vam priserčno zahvalijo za vso Vašo otroško ljubézn, ker tudi oni Vas, kakti oče, ljubijo, Vam pravo srečo, zdravje in vse dobro iz vsega svojega serca želijo, ter za Vas vedno molijo. Naročili so nam, Vam povédati, da Vas iz celega svojega serca blagoslovijo, in Vam svoj apostolski blagoslov pošljejo.

Toti sveti apostolski blagoslov (žegen) Vam od našega svetega očeta, papeža Pija IX. podelim, za vašo dušo in telo, za vaše pohištvo in vse posestvo, v imeni

Boga † Očeta, Sina † in svetega † Duha. In te sveti, apostolski blagoslov črez Vas pridi, in vselej pri Vas ostani! Amen.

Toti apostolski blagoslov ima popolnoma odpustik za vse, ki zakrament svete pokore in presvetega rešnega telesa vredno prejmejo, pa za povišanje in slavno zmago svete matere kat. cerkve pobožno molijo, in se naj za šesto nedelo po binkoštih oznani.

V Marburgi 20. Junija 1862.

Anton Martin,

Lavantinski škof.